

รูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบาก กรณีศึกษา หมู่บ้านสง่างาม หมู่ 15 ตำบลสะแกชำ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

Type, Behaviors and Needs of the Poor Community Groups Case Study of Sa-ngaNgam Village, Sakae Sam Sub-district, Mueang District, Buriram Province

ทศพร แก้วขวัญไกร (Thossaporn Kaewkaunkhai)^{1*} รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์ (Raprephun Phong-inwong)^{**}
กิตติภูมิ สงครามศักดิ์ (Kitiphoom Ssongkramsuk)^{***} ศิริชัย สุขแสนทวี (Sirichai Sooksantawe)^{***}
มลธิดา เฟ่งพินิจ (Montila Prangprinit)^{***}

(Received: July 2, 2019; Revised: November 1, 2019; Accepted: November 7, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทพื้นฐานของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม 3) เพื่อหารูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย จำนวน 137 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นการผสมผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากบ้านสง่างาม เป็นเพศชาย 85 คน เพศหญิง 52 คน ส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 อาชีพทำการเกษตรและรับจ้างทั่วไปเป็นหลัก 2) พฤติกรรมและความต้องการ มีแนวคิดถึงความยากจนเกิดจากสาเหตุเพราะเกิดมาจนโดยกำเนิดไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ และมีความต้องการ คือ ช่วยเหลือเงินทุนและแก้หนี้ในระบบและนอกระบบ ปรับอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ 3) รูปแบบเชิงนามธรรมต้องปรับทัศนคติต่อความยากลำบาก เชิงรูปธรรมสร้างกลุ่มพึ่งพาตนเองเน้นความยั่งยืน

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the basic context of the difficult community in Ban Sa-ngaNgam 2) to study the behavior and needs of the difficult community of Ban Sa-ngaNgam 3) to find the behavior and needs pattern of the difficult community in Ban Sa-ngaNgam. The sample consisted of 137 persons. The research instruments were qualitative and quantitative combinations. The results of the study were as follows: 1) Ban Sa-ngaNgam community, 85 male, 52 female, most of them primary education. Year 6 education, agriculture and general employment as a primary. 2) Behavior and needs, there is an idea of poverty caused by causes because they are born by birth and cannot be adjusted and there is a need to help finance and solve debt in the formal and informal systems adjusting the minimum wage rate. 3) The abstract model must adjust the attitude towards difficulties. Concrete, creating self-help groups, focusing on sustainability

คำสำคัญ: รูปแบบ พฤติกรรมและความต้องการ ผู้ยากลำบาก

Keywords: Type, Behavior and needs, The poor

¹ Corresponding author: keawkaunkhai578@gmail.com

^{*} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

^{**} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชาบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

^{***} นักศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทิศทางของการพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2562) มีความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9-11 โดยน้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นฐานในการพัฒนาประเทศเพื่อก่อให้เกิดสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์โลก อีกทั้งเพื่อพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุลด้วยการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” [1] ซึ่งประเด็นหลักการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จะมีการขยายการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานเป็นโครงข่ายเพิ่มขึ้น รวมทั้งสร้างความสามารถในการแข่งขันของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้การสร้างความเป็นธรรมด้วยการจัดการบริการของรัฐให้มีคุณภาพต่อการลดความเหลื่อมล้ำได้นำมาปรับโครงสร้างเนื้อหาให้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นต่อการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะมีการยกประเด็นในด้านต่างๆ อาทิ เช่น ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขให้กับผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล รวมทั้งด้านการสนับสนุนให้เกิดการสร้างอาชีพให้มีรายได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับผู้ยากไร้ให้ครอบคลุมและเกิดการกระจายด้วยการบริหารที่ดินชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ประชากรกลุ่มร้อยละ 50 ที่มีรายได้ต่ำสุด ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาและสนับสนุนต่อการส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดสวัสดิการและบริการในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

สิทธิการเข้าถึงสวัสดิการและความต้องการ ถือว่าเป็นความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยให้เกิดความเท่าเทียมกัน โดยการจัดสวัสดิการตามพฤติกรรมและความต้องการเพื่อผู้ยากลำบากเป็นโครงการที่รัฐบาลดำเนินการเร่งด่วนได้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางสังคมจึงมีการจัดตั้งกองทุนชุมชนซึ่งเป็นกองทุนเพื่อสังคม (Social Investment Fund) ที่มีได้เป็นการจัดตั้งเพื่อเป็นการสงเคราะห์แต่เป็นการช่วยเหลือแบ่งปันบนพื้นฐานความเอื้ออาทรในสังคมไทยตามวัฒนธรรมไทย[2] ในลักษณะของการจัดตามพฤติกรรมและความต้องการมาจากฐานทุนที่มีอยู่แล้วในชุมชน อาทิเช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สัจจะลดรายจ่ายวันละบาท เป็นต้น[3] ในการเริ่มจัดสวัสดิการตามพฤติกรรมและความต้องการของชุมชนทำให้เกิดระบบความมั่นคงของชีวิตที่มีความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนท้องถิ่นทั้งในแบบรูปธรรมและนามธรรมที่เกิดเป็นเงินทุน น้ำใจที่เกี่ยวข้องกันภายในชุมชนซึ่งเป็นวิถีตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ตั้งแต่มีสร้างสวัสดิการชุมชนที่ผ่านมามีจำนวนกองทุนมากกว่า 5,500 กองทุนและมีสมาชิกรวมมากกว่า 3.41 ล้านคน กรอบลักษณะของการจัดสวัสดิการตามพฤติกรรมและความต้องการชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนเร่งด่วนจากภาครัฐบาลมีจัดเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) การพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน 2) การช่วยเหลือผู้ถูกทอดทิ้ง คนด้อยโอกาส ครอบครัวยากจน 3) การดูแลป่า แม่น้ำ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น 4) การพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง โดยการเรียนรู้ร่วมกัน และ 5) การช่วยเหลือแบบเร่งด่วนแก่ผู้ยากลำบาก ใน 5 ประเภทนี้ ประเด็นที่มีความสนใจของนักวิจัยมุ่งเน้น ไปเกี่ยวกับการช่วยเหลือแบบเร่งด่วนแก่ผู้ยากลำบากในด้านสวัสดิการต่างๆ ตั้งแต่เกิดจนตายควรได้รับเป็นสวัสดิการพื้นฐาน [4] ในด้านสวัสดิการตามความต้องการให้สำหรับเด็กและนักเรียนที่รัฐช่วยค่าเลี้ยงบุตรให้เด็กไทยทุกคนในอัตราที่เท่ากับสิทธิประโยชน์ผ่านกองทุนประกันสังคม, ด้านสวัสดิการตามความต้องการสำหรับคนวัยทำงานที่เป็นแรงงานนอกระบบให้มีสวัสดิการที่ใกล้เคียงกับแรงงานในระบบ โดยรัฐบาลควรจ่ายเงินสมทบ, สวัสดิการตามความต้องการสำหรับผู้สูงอายุทั้งในปัจจุบันและอนาคตควรได้รับเงินค่าครองชีพในรูปแบบต่างๆ อาทิ เช่น บำเหน็จบำนาญ เบี้ยยังชีพ เงินออม เป็นต้น รวมทั้งการจ่ายเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุที่มีความยากจนจะต้องเท่ากับเส้นความยากจนและสวัสดิการสำหรับผู้พิการที่ต้องให้ค่าครองชีพพื้นฐานให้ถ้วนหน้ารวมถึงภาวะพึ่งพิง สิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันทำให้พิจารณาถึงการช่วยเหลือของรัฐบาลผ่านสวัสดิการชุมชนในการบริหาร

จัดการที่ช่วยเหลือความเท่าเทียมกันของผู้ยากลำบากในพื้นที่ชายขอบของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด และการเข้าถึงสวัสดิการตามความต้องการในด้านต่างๆ ของผู้ยากลำบากมีการสร้างผลประโยชน์ทั่วหน้าอย่างพอเพียงตามความต้องการหรือความปรารถนาของผู้ยากลำบากต่อการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บ้านสง่างาม หมู่ที่ 15 ตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลสะแกกรัง ซึ่งมีพื้นที่การปกครองหมู่บ้านจำนวน 19 หมู่บ้าน โดยหมู่บ้านสง่างามอยู่ห่างจากตัวจังหวัดบุรีรัมย์ประมาณ 12 กิโลเมตร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและอาชีพรับจ้างเป็นหลัก [5] ซึ่งมีฐานะยากจนที่ลำบากอันเกิดจากมีการตั้งถิ่นฐานรูปแบบโครงสร้างที่เหมาะสมกับสภาพการดำรงชีวิต เน้นการพึ่งพาสภาพอากาศในการทำการเกษตรทำให้ระดับรายได้ที่ได้ของบ้านสง่างาม ได้จากการทำอาชีพการเกษตรเป็นหลักปีละ 1 ครั้งในการทำนา นอกนั้นเป็นรายได้ไม่ประจำที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะได้รับต่อวันหรือไม่ เนื่องจากนโยบายของรัฐเล็งเห็นถึงความยากลำบากของดำรงชีพของชาวบ้าน ได้มีโครงการจัดสวัสดิการตามความต้องการชุมชนเร่งด่วนเพื่อผู้ยากลำบากเน้นต้องการให้ผู้ยากลำบากที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ลงซึ่งความเป็นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ได้ดำเนินโครงการด้วยกรรมมีส่วนร่วมของคนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาค่าความทุกข์ยากของตนเอง เพื่อให้มีโอกาสที่เหมาะสมกับสภาพชีวิตที่พอประมาณ อย่างไรก็ตามในการดำเนินโครงการจัดสวัสดิการตามความต้องการชุมชนเร่งด่วนได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบัน ได้สร้างโอกาสและความหวังให้กับผู้ยากลำบากต่อวิถีชีวิตของบ้านสง่างาม หมู่ที่ 15 ไม่น่ามากนักน้อย แต่ในการยกระดับเพื่อการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น นักวิจัยใครพิจารณาถึงโครงการดังกล่าวได้มีสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงหรือไม่ และชุมชนมีความต้องการอะไรเพิ่มเติมต่อการเข้าถึงสวัสดิการต่างๆ ที่พึงมีพึงได้เป็นอย่างไร ทำให้เกิดกระบวนการวิจัยในครั้งนี้และเพื่อนำองค์ความรู้ไปปรับรูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นฐานของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม หมู่ 15 ตำบลสะแกกรังอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม หมู่ 15 ตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อหารูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม หมู่ 15 ตำบลสะแกกรังอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

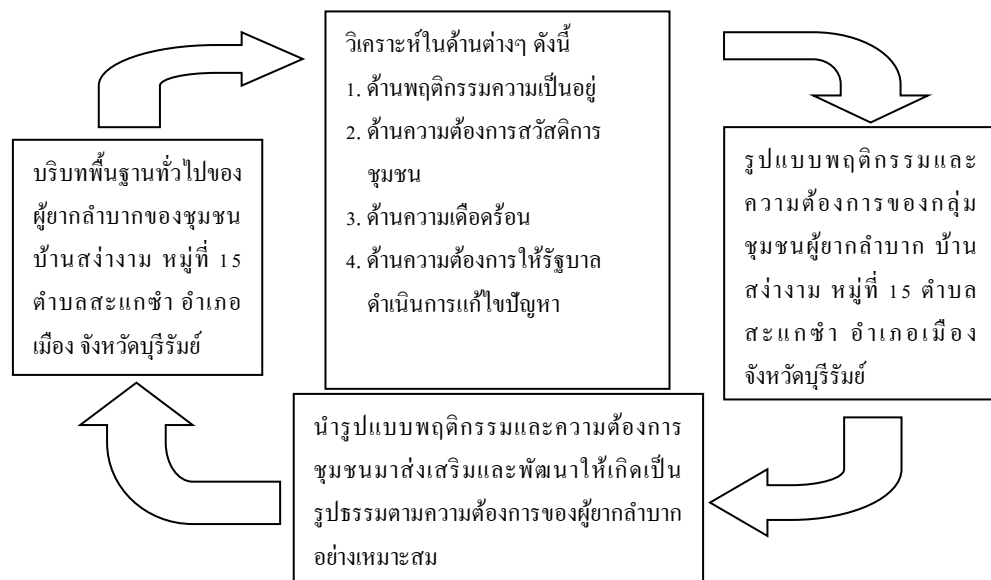
จำนวนประชากรของบ้านสง่างาม หมู่ 15 ตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวน 52 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 208 คน ประกอบด้วยเพศชาย จำนวน 109 คนและเพศหญิง จำนวน 99 คน ขณะที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยมี จำนวน 137 คน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ถึงรูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากในพื้นที่เฉพาะเป็นกรณีศึกษาบ้านสง่างาม หมู่ที่ 15 ตำบลสะแกง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ยากลำบากของทางจังหวัดบุรีรัมย์

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการหารูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากในด้านพฤติกรรมความเป็นอยู่ด้านความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชน ด้านความเดือดร้อน ด้านความต้องการให้รัฐบาลดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีกรอบกระบวนการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบกระบวนการวิจัย

ที่มา: จากการศึกษา

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2561 ถึงเดือน มีนาคม 2562

5. ขอบเขตด้านค่านิยมกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบาก

กลุ่มชุมชนผู้ยากลำบาก คือ กลุ่มชุมชนที่ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่าฐานเฉลี่ยของประเทศไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรได้ทำการศึกษาเป็นกรณีศึกษาของบ้านสง่างาม หมู่ที่ 15 ตำบลสะแกง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวน 52 ครัวเรือน โดยมีประชากรทั้งสิ้น 208 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 137 คน ได้จากคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% [6] ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

N = ขนาดของประชากร

แทนค่าในสมการ

$$n = \frac{208}{1 + (208)(0.05)^2} = 136.84$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เท่ากับ 137 คนขณะที่การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) โดยนำรายชื่อของประชากรของบ้านสง่างาม หมู่ที่ 15 นำมาเรียงตามอักษร แล้วนำมาคำนวณหาช่วงของการสุ่ม ดังนี้

$$I = \frac{N}{n}$$

เมื่อ I = ช่วงของการสุ่ม

n = จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 137 คน

N = ขนาดของประชากรเท่ากับ 208 คน

แทนค่าในสมการ

$$I = \frac{208}{137} = 1.52 \sim 2$$

ดังนั้น การสุ่มหาเลขเริ่มต้นระหว่าง 1 กับ 2 โดยวิธีนี้จะใช้การจับสลากแบบง่าย ปรากฏว่าได้เลขเริ่มต้น คือ 2 ซึ่งจะนำมาหาจำนวนตัวอย่างที่ได้รายชื่อประชากรมาเรียงลำดับตามตัวอักษร โดยมีลำดับที่ 2, 4, 6, ..., 208 จนได้ครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 137 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการนำมาสร้างเป็นตัวแปรต้นและตัวแปรตาม รวมทั้งเพื่อกำหนดทิศทางในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อนำมาเป็นแนวทางการอภิปรายผล ประกอบด้วย 1) บริบทพื้นที่กลุ่มผู้ยากลำบากของบ้านสง่างาม 2) โครงการเร่งด่วนเพื่อผู้ยากลำบาก 3) แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมและความต้องการทางด้านเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม 4) แนวคิดและทฤษฎีการตลาดและการแข่งขัน 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 วิเคราะห์หลักการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีจากตำรา

2.3 นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity), ความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity), ความตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity) และวิธีการวัดจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยจำนวน 5 คน ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าการวัดจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่า $IOC \geq 0.5$ ถือว่ามีความตรงอยู่ในเกณฑ์นำไปใช้ได้ [7]

2.4 นำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) กับชุมชนผู้ยากลำบากที่บ้านโคกเคี้ย หมู่ที่ 16 ตำบลสะแกง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) โดยค่าแอลฟา (α) ต้องไม่ต่ำกว่า 0.80 [8] จากการทดสอบค่าแอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficients) มากกว่า 0.80 ขึ้นไป ถือว่าแบบสอบถามมีเกณฑ์สามารถนำไปใช้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นักวิจัยได้ดำเนินการกำหนดระเบียบขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ปลัดอำเภอและเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องของการดำเนินการสวัสดิการของชุมชน จำนวน 6 คน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) 2) ผู้นำชุมชนผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ผู้ใหญ่บ้านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการสวัสดิการของชุมชน จำนวน 6 คน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) 3) ประชาชนผู้ยากลำบากบ้านสง่างาม หมู่ที่ 15 ตำบลสะแกชำ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยการสร้างแบบสอบถามเฉพาะประเด็นแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 137 คน จากสูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนักวิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) บริบทพื้นฐานทำการวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ (Percentage) 2) ความต้องการและพฤติกรรมด้านสวัสดิการของกลุ่มผู้ยากลำบาก วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกประเด็นเฉพาะนำมาจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) แบบทฤษฎี และนำไปเปรียบเทียบเหตุการณ์ (Constant Comparison) ของกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่มผู้นำชุมชนเพื่อหาข้อสรุปโดยนำมาบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Method) เน้นการใช้ข้อดี

ผลการวิจัย

1. บริบทพื้นฐานของกลุ่มผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม หมู่ 15 ตำบลสะแกชำอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

บริบทพื้นฐานของกลุ่มผู้ยากลำบาก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 137 คน เป็นเพศชาย 85 คน คิดเป็นร้อยละ 62.04 ขณะที่เพศหญิง 52 คน คิดเป็นร้อยละ 37.96 โดยอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 35.77 รองลงมาอายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 34.31 ส่วนการนับถือศาสนาเป็นศาสนาพุทธ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ในด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 67.88 รองลงมาเป็นจบระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.87 มีเพียงจำนวน 2 คนที่จบระดับชั้นปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.46 เท่านั้น และไม่เคยเรียน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.57 ขณะที่อาชีพส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 36.49 รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 35.77 และไม่มีผู้ประกอบอาชีพข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของรัฐหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ส่วนรายได้เฉลี่ยทั้งปี พบว่า มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 44.53 รองลงมาไม่มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 10,001-15,000 บาทต่อปี และไม่มีรายได้จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.22 และการออมเงินของผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม พบว่า มีการออมเงินภายในครอบครัว จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 55.47 ขณะที่ไม่มีการออมเงินภายในครอบครัว จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 44.53 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ และพฤติกรรมความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชนผู้ยากลำบากบ้านสง่างาม* (137 คน)

คุณสมบัติข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	อัตราส่วน ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
เพศ ชาย	85	62.04		
อายุ 40-49 ปี	49	35.77		
ระดับการศึกษา ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6	93	67.88		
อาชีพ รับจ้างทั่วไป	50	36.49		
รายได้เฉลี่ยต่อปี 5,001-10,000 บาท	61	44.53		
พฤติกรรมและความต้องการของชุมชน (เลือกได้มากกว่า 3 ข้อ)				
หากประเมินฐานะความเป็นอยู่: จน	62	45.26		
ฐานะปัจจุบันเทียบกับปีที่แล้ว: เหมือนเดิม	104	75.91		
ฐานะปีหน้าเทียบกับปีปัจจุบัน: เหมือนเดิม	114	83.21		
ท่านคิดว่าคนจนในสังคมไทยจนเพราะ: เกิดมาจน	-	-	0.93	0.25
ท่านไม่พึงพอใจต่อสภาพบริบทด้านใด: สภาพเศรษฐกิจ	-	-	1.18	0.84
ปัญหาเรื่องสำคัญ: ความคิดเห็นคนในครอบครัวไม่ตรงกัน	-	-	0.82	0.73
ปัญหาอาชีพ งาน: ขาดแคลนเงินทุนประกอบอาชีพ	-	-	1.13	0.91
ปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อม: ภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วง	-	-	1.59	1.26
ปัญหาด้านอื่นๆ: ขาดเสถียรในชุมชน	-	-	1.12	0.86
สิ่งที่ต้องการให้รัฐแก้ปัญหา:	-	-	1.23	0.87
1) ปรับอัตราค่าแรงขั้นต่ำ	-	-	1.33	0.75
2) ประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร	-	-		
ด้านสวัสดิการ: รักษาพยาบาลให้ทุกกลุ่มเท่าเทียมกัน	-	-	1.08	0.83

*หมายเหตุ ข้อมูลระดับพฤติกรรมและความต้องการมากที่สุดบางส่วนในแต่ละด้านมานำเสนอในตารางที่ 1 เท่านั้น

2. ความต้องการและพฤติกรรมด้านสวัสดิการของกลุ่มผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม หมู่ 15 ตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ (ตารางที่ 1)

2.1 การศึกษาพฤติกรรม ความเป็นอยู่และความต้องการของผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม หมู่ 15 โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการประเมินฐานะความเป็นอยู่ของกลุ่มผู้ยากลำบาก ท่านคิดว่าท่านอยู่ในสถานะใด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกสถานะ พบว่า ส่วนมากเลือกสถานะจน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 45.26 รองลงมาสถานะปานกลาง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 35.04 2) ด้านประเมินฐานะความเป็นอยู่เทียบกับปีที่ผ่านมา พบว่า ฐานะเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับเหมือนเดิม จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 75.91 รองลงมาระดับแย่ลง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 24.09 3) ด้านฐานะความเป็นอยู่ในปีหน้าเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบัน พบว่า ในปีหน้าจะมีระดับฐานะเหมือนเดิม จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 83.21 รองลงมาระดับฐานะดีขึ้น จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 10.95 4) ด้านคิดว่าท่านเป็นคนจนส่วนใหญ่ในสังคมไทยเพราะอะไร โดยสามารถเลือกคำตอบไม่เกิน 3 คำตอบ พบว่า ส่วนใหญ่

เลือก 2 คำตอบมากที่สุด คือ 1.เกิดมาจากจน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 0.93 (\bar{X} = 0.93) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 (S.D. = 0.25) 2. เรียนมาน้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 0.52 (\bar{X} = 0.52) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 (S.D. = 0.50) 5) ด้านปัจจุบันมีความพึงพอใจต่อสภาพบริบททั่วไปในการจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม พบว่า ระดับความคิดเห็นเฉยๆ ทั้งหมด 3 คำตอบ คือ ด้านรายได้และหนี้สิน ด้านการศึกษาและด้านสภาพสังคม ส่วนระดับความคิดเห็นไม่พอใจ มี 1 คำตอบ คือ ด้านสภาพเศรษฐกิจ ตามลำดับ

2.2 การศึกษาปัญหาความเดือดร้อนของผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม หมู่ 15 โดยแบ่งปัญหา 6 ด้าน ดังนี้

1) ปัญหาความเดือดร้อนของผู้ยากลำบากในปัจจุบัน เรียงปัญหาจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความคิดเห็นของคนในครอบครัวไม่ตรงกัน ด้านสุขภาพ ด้านติดอบายมุข 2) ปัญหาด้านอาชีพและการทำงาน เรียงปัญหาจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ ด้านการทำมาหากินฝืดเคือง/ไม่มีลูกค้า 3) ปัญหาด้านรายได้และหนี้สิน เรียงปัญหาจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านขายผลผลิตการเกษตรได้ราคาต่ำ/ถูกกดราคา ด้านรายได้ไม่แน่นอน/ราคาผลผลิตการเกษตรไม่แน่นอน 4) ด้านปัญหาการศึกษา เรียงปัญหาจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการเดินทางไปสถานศึกษา (อยู่ไกลเดินทางลำบาก) ด้านไม่มีโอกาสให้ลูกหลานเรียนสถาบันการศึกษาที่ดี 5) ด้านปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อม เรียงปัญหาจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วง, ด้านภาวะโลกร้อน 6) ด้านปัญหาอื่นๆ เรียงปัญหาจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้านที่อยู่อาศัย ด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน

2.3 การศึกษาความต้องการให้รัฐบาลดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของกลุ่มผู้ยากลำบาก บ้านสง่างาม หมู่ 15 พบว่า ต้องการให้แก้ปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วน คือ 1) ด้านปรับอัตราค่าแรงขั้นต่ำ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.23 (\bar{X} = 1.23) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 (S.D. = 0.87) 2) ด้านประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.33 (\bar{X} = 1.33) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 (S.D. = 0.75)

2.4 การศึกษาความต้องการให้รัฐบาลดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสวัสดิการของกลุ่มผู้ยากลำบาก บ้านสง่างาม หมู่ 15 พบว่า ต้องการให้แก้ปัญหาด้านสวัสดิการโดยเร่งด่วน คือ 1) ด้านลดปัญหายาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้านที่อาศัย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.12 (\bar{X} = 1.12) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.86 (S.D. = 0.86) 2) ด้านจัดสวัสดิการรักษาพยาบาลของทุกกลุ่มให้เท่าเทียมกัน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.08 (\bar{X} = 1.08) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 (S.D. = 0.83)

3. รูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากในบ้านสง่างาม หมู่ 15 ตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

พบว่า กลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากบ้านสง่างาม ต้องการรูปแบบที่รัฐบาลดำเนินการเร่งด่วนเพื่อยกระดับสภาพทางเศรษฐกิจในระดับมหภาค ประกอบด้วย ด้านปรับอัตราค่าแรงขั้นต่ำ ด้านประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร ด้านสวัสดิการรักษาพยาบาลทุกกลุ่มให้เท่าเทียม ขณะที่ในด้านพฤติกรรมเน้นรูปแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแนวคิด/ทัศนคติความยากจน สาเหตุเพราะเกิดมาจากจน ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนโชคชะตาในอนาคตได้ และสร้างวิธีการช่วยเหลือตนเองผ่านการตั้งกลุ่มในรูปแบบต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านธนาคารคนจน เน้นช่วยเหลือเงินทุนการประกอบอาชีพและแก้ปัญหานี้ในระบบและหนี้นอกระบบ 2) ด้านสหกรณ์ชุมชน สร้างแหล่งรวมผลผลิตสินค้าการเกษตรชุมชนและแหล่งจำหน่ายวัสดุ/อุปกรณ์ทางการเกษตร 3) ด้านสวัสดิการชุมชนเน้นสวัสดิการสุขภาพชุมชนเบื้องต้น พิจารณาถึงสวัสดิการผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสวัสดิการผู้พิการและ 4) ด้านชุมชนยั่งยืน สร้างกำลังเสริมภายในชุมชนโดยมีสารวัตรชุมชนป้องกันยาเสพติด รวมทั้งเรื่องสภาพแวดล้อมสร้างกลุ่มพิทักษ์ภัยแล้งและภาวะโลกร้อนและกลุ่มขยะมูลฝอยชุมชน

การอภิปรายผล

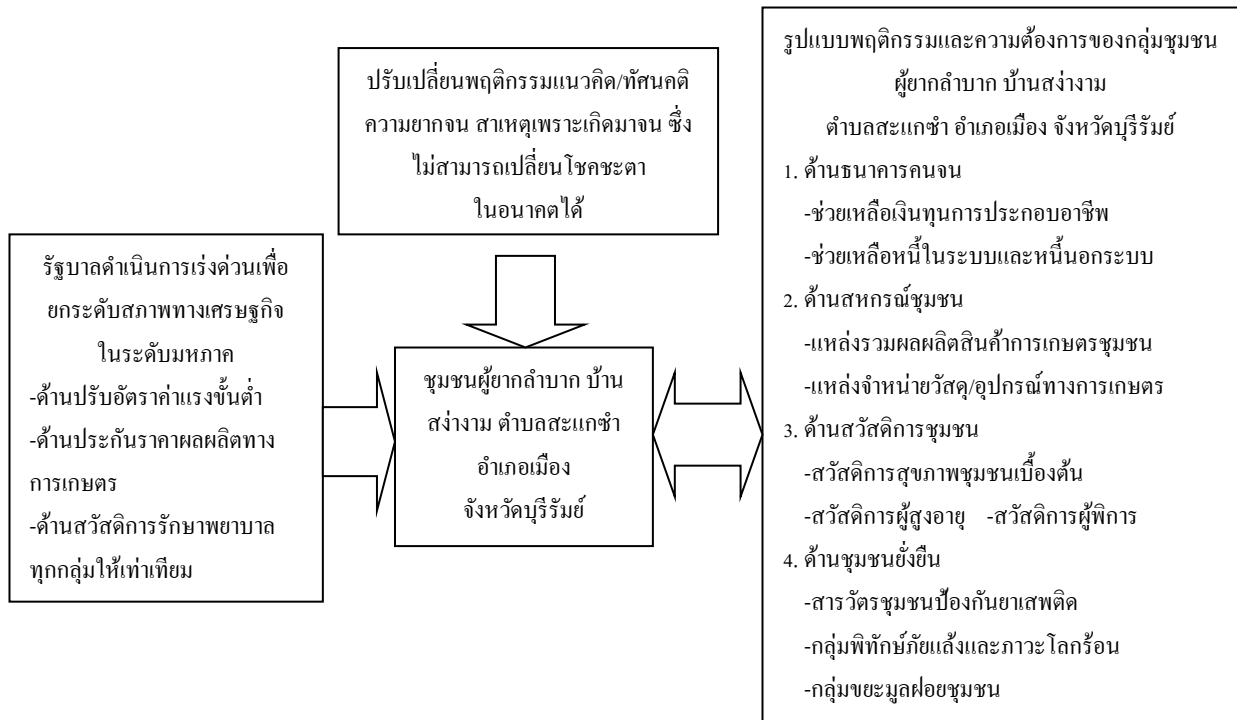
1. การศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากของบ้านสง่างาม หมู่ 15 ตำบลสะแกชำ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 137 คน โดยบริบทเบื้องต้นเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ที่มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 40-49 ปี ซึ่งอยู่ในวัยรุ่นตอนปลายที่มีประสบการณ์ในการดำรงชีพมาช่วงหนึ่ง ในชุมชนบ้านสง่างามทั้งหมดมีการนับถือศาสนาพุทธที่มีการสืบทอดทางความคิดและทางวัฒนธรรมสืบทอดกันมาของคนในครอบครัวและชุมชน ขณะที่การศึกษานั้น โดยส่วนใหญ่ได้รับโอกาสในการศึกษาเพียงแค่ระดับประถมศึกษา เนื่องจากต้องออกมาช่วยประกอบอาชีพที่จะช่วยเหลือครอบครัวที่ทำอาชีพการเกษตรเป็นหลักหรือหาอาชีพรับจ้างทั่วไปในการหารายได้เพราะมีไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม การประกอบอาชีพการเกษตรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ทำให้ไม่ต้องไปเช่าที่ดินซึ่งเป็นการเพิ่มภาระยิ่งขึ้น เหตุที่มีการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับระดับรายได้ของชุมชนบ้านสง่างามที่มีรายได้ต่อปีน้อยมากเพียง 5,001-10,000 บาทต่อปีเท่านั้น สอดคล้องกับทศพร [9] พบว่า คนในชุมชนชนบทส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือนและมีค่าใช้จ่ายแต่มีหนี้ที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ถึงกระนั้นก็ตามถึงมีรายได้จำกัดแต่ผู้ยากลำบากของชุมชนบ้านสง่างามยังมีการออมเป็นส่วนใหญ่เก็บไว้ยามฉุกเฉินบางส่วนจากรายได้ที่จำกัด

2. ในด้านพฤติกรรมความเป็นอยู่และความต้องการของผู้ยากลำบากชุมชนบ้านสง่างาม หมู่ 15 ตำบลสะแกชำ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ นั้น กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินฐานะของตนเอง ณ ปัจจุบัน โดยพิจารณาว่าความเป็นอยู่ของตนเองอยู่ในสถานะยากจน ที่มีรายได้ไม่เพียงพอ ขาดแคลนทางการเงิน และประเมินฐานะของตนเองในปีที่ผ่านมา ระดับฐานะไม่มีการเปลี่ยนแปลง มีระดับฐานะคงเดิม ทำให้ไม่เกิดความคาดหวังในสถานะของตนเองในอนาคตว่าจะมีระดับรายได้ที่เพียงพอและเหมาะสมมากกว่าเดิมเท่าที่ควร ขณะที่เมื่อวิเคราะห์ตนเองของผู้ยากลำบากกว่าคนจนในส่วนใหญ่ในสังคมไทยจนเกิดจากสาเหตุใด พบว่า ส่วนใหญ่ได้มีแนวคิดว่าการเกิดมาจนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เป็นคนจน โดยมีความน้อยเนื้อต่ำใจตนเองที่ไม่สามารถเลือกเกิดตามที่หวังได้ นอกจากนี้สาเหตุที่ทำให้เกิดความจนที่ไม่สามารถยกระดับสถานภาพของตนเองได้เกิดจากการได้เรียนมาน้อย พร้อมทั้งโอกาสในการศึกษาจำกัดที่จะสามารถเรียนได้สูงยิ่งขึ้น เพราะต้องรีบออกมาช่วยครอบครัวในการประกอบอาชีพและหารายได้เสริมจากการเป็นลูกจ้างทั่วไปเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว สอดคล้องกับปรีชา, ทศพร และกุลกันยา [10] พบว่า ครอบครัวในชุมชนกลุ่มผู้ยากจนของเกษตรกรมีการศึกษาไม่สูงเพราะต้องเป็นกำลังแรงงานในการช่วยประกอบอาชีพทำการเกษตร ขณะที่ปัญหาความเดือดร้อนในอดีตถึงปัจจุบันนั้น กลุ่มผู้ยากลำบากพิจารณาว่า สภาพเศรษฐกิจของประเทศไม่ดีทำให้เกิดผลสะท้อนมายังชุมชนที่ต้องการความช่วยเหลือได้รับไม่เพียงพอและทั่วถึง

ส่วนปัญหาความเดือดร้อนของผู้ยากลำบากในปัจจุบันของ บ้านสง่างาม ตำบลสะแกชำ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านความเดือดร้อน ที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวมากที่สุด คือ ความคิดเห็นภายในครอบครัวไม่ตรงกันในการประกอบอาชีพที่ต้องการเปลี่ยนแปลงจากอาชีพทางการเกษตรมาสู่เป็นรับจ้างทั่วไปเต็มตัว เพราะภายในครอบครัวมีวัยที่ต่างกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นไม่สอดคล้อง 2) ปัญหาด้านอาชีพและการทำงาน พบว่า แหล่งเงินทุนเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องการนำมาใช้ในการส่งเสริมอาชีพ เพราะต้นทุนวัสดุอุปกรณ์มีราคาที่สูงขึ้น อีกทั้งหนี้สินก็มีจำนวนมาก ทำให้การประกอบอาชีพมีความฝืดเคืองและไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรที่จะมีการเปลี่ยนแปลงในการแข่งขันกับพื้นที่อื่นๆ 3) ปัญหาด้านรายได้และหนี้สิน พบว่า ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาต่ำและถูกกดราคาเมื่อนำไปขายผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งไม่สามารถต่อรองได้เนื่องจาก ปัจจัยการผลิต อาทิเช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เป็นต้น ได้ถูกยึมนำมาใช้ก่อน ทำให้จำเป็นต้องขายในระดับราคาเท่าที่ได้เพื่อนำเงินบางส่วนไปชำระหนี้จากการยืมทั้งในระบบและนอกระบบ สอดคล้องกับทศพร, บัญชา, ภูษิตา, รุ่งนภา, ศิระและวณิชชา [11] พบว่า เกษตรกรใน

ชนบทของประเทศเป็นหนี้ในการทำการเกษตรซึ่งต้องมีการกู้ยืมทั้งในระบบและนอกระบบ 4) ปัญหาด้านการศึกษา พบว่า ปัญหาของการเดินทางไปสถานศึกษาไม่สะดวกเพราะระยะทางการคมนาคมที่ทุรกันดาร การเดินทางไปกลับในแต่ละวันใช้เวลานาน 5) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่ทำการเกษตร ดังนั้น การพึ่งพาสภาพอากาศและสภาพแวดล้อมสูง ซึ่งทำให้ปัญหาที่ประสบมากที่สุด คือ ภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วง อีกทั้งเกิดภาวะโลกร้อน ส่งผลต่อผลผลิตทางการเกษตรไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ 6) ปัญหาด้านอื่นๆ พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นและกำลังเป็นปัญหาใหญ่ของชุมชนบ้านสง่างมก็คือ ปัญหาขาดแคลนน้ำดื่มในชุมชนที่มีปริมาณมากขึ้น ทั้งบุนหรี เหล้าและยาเสพติดประเภทอื่นๆ ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวเกิดความขัดแย้งกัน ขณะที่บ้านสง่างม ตำบลสะแกชำ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ต้องการให้รัฐบาลดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาในด้านต่างๆ พบว่า กลุ่มผู้ยากลำบากของบ้านสง่างมมีความต้องการให้รัฐบาลดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือที่จะสามารถยกระดับให้เพิ่มขึ้นด้วยการปรับค่าแรงขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นมากกว่านี้ เนื่องจาก อาชีพหลักคือเป็นเกษตรกรที่ทำตามฤดูกาล ซึ่งนอกเหนือจากฤดูกาลมีอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยในปัจจุบันค่าแรงขั้นต่ำยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในแต่ละวัน นอกจากนี้ สิ่งที่ต้องการให้พิจารณาองลงมาเกี่ยวกับการประกันราคาผลผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสม เนื่องจากการประกันราคาผลผลิตทางการเกษตรจะทำให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรโดยตรงที่จะช่วยให้เกิดความมั่นใจต่อระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับทศพร[12] พบว่าการรวมกลุ่มของชุมชนในการสร้างภูมิคุ้มกันเป็นวิสาหกิจชุมชนจะสร้างมาตรการประกันผลผลิตสินค้าทางเกษตรเพื่อใช้ในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง

3. เมื่อวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบาก พบว่า สิ่งที่ยังประสงค์สามารถนำมากำหนดรูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบาก กรณีศึกษาหมู่บ้านสง่างม หมู่ 15 ตำบลสะแกชำ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์นั้น สามารถวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของชุมชนผู้ยากลำบาก
ที่มา: จากการศึกษา

จากภาพที่ 2 รูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของชุมชนกลุ่มผู้ยากลำบาก บ้านสร้างงาม ตำบลสะแกง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถวิเคราะห์ได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ กล่าวคือ ส่วนที่ 1 เชนงมหภาค เกี่ยวข้องกับรัฐบาลที่มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนเร่งด่วนในการยกระดับสภาพเศรษฐกิจของชุมชนให้มีความเข้มแข็งในด้านอัตราค่าแรงขั้นต่ำที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน อีกทั้งต้องยกระดับการประกันราคาผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้นเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระเกษตรกร นอกจากนี้ ในด้านสวัสดิการการรักษาพยาบาลที่ทุกกลุ่ม รวมทั้งกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มผู้พิการ ที่สามารถจะเข้าถึงได้อย่างเสมอภาคยิ่งขึ้น ส่วนที่ 2 เชนงจุลภาค เกี่ยวข้องกับชุมชนผู้ยากลำบากบ้านสร้างงาม ที่ต้องปรับเปลี่ยนแนวคิด/พฤติกรรม รวมทั้งทัศนคติที่มีแนวคิดที่ว่าความจนเกิดจากสาเหตุเพราะเกิดมาจนโดยกำเนิด ทำให้ต้องรับสภาพความจนตลอดไป ดังนั้น ต้องปรับเปลี่ยนภายในแนวคิดและจิตใจใหม่ เมื่อมีการปรับแนวคิดใหม่แล้วก็พัฒนาความต้องการของชุมชนด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันตนเองเป็นหลัก ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดยุทธศาสตร์ชุมชนผู้ยากลำบากในการแก้ไขปัญหาตนเอง โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) จัดตั้งธนาคารคนจนที่จะช่วยเหลือเงินทุนและหนี้สินในระบบและนอกระบบอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม 2) สหกรณ์ชุมชน เพื่อเป็นแหล่งรวมผลผลิตสินค้าเกษตรในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง รวมทั้งในการจำหน่ายวัสดุ/อุปกรณ์ทางการเกษตรในราคาที่เหมาะสม 3) สวัสดิการชุมชน เพื่อสร้างสวัสดิการทั้งเริ่มเกิด ป่วยและเสียชีวิต เบื้องต้นในชุมชนต่อการบริหารจัดการ รวมทั้งสวัสดิการผู้สูงอายุและสวัสดิการผู้พิการ ที่เพิ่มเติมนอกเหนือนโยบายของรัฐบาลเพื่อเสริมส่วนที่บกพร่องในเบื้องต้น 4) ด้านชุมชนยั่งยืน สร้างฐานการป้องกันชุมชนเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิดและสร้างกลุ่มพิทักษ์ภัยแล้ง/ภาวะโลกร้อน รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยรูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบาก กรณีศึกษาหมู่บ้านสว่างาม ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 บริบทพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ที่มีการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรที่ทำนาตามฤดูกาล นอกเหนือจากนั้นมีอาชีพรับจ้างทั่วไปที่มีรายได้ไม่แน่นอน วัตถุประสงค์ที่ 2 พฤติกรรมของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากมีพฤติกรรมที่ยังลึกลงไปถึงทัศนคติที่มองเรื่องความจนเป็นปัญหาที่ติดตัวมาโดยกำเนิดไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ทำให้ไม่สามารถก้าวข้ามแนวคิดดังกล่าวได้ ขณะที่ความต้องการที่ต้องการให้รัฐบาลแก้ปัญหาเศรษฐกิจ เงินทุนในการประกอบอาชีพ เป็นหลัก วัตถุประสงค์ที่ 3 รูปแบบพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากต้องการให้รัฐบาลเข้ามาปรับโครงสร้างทางการเงินของชุมชน ด้านรวมกลุ่มชุมชน ด้านสวัสดิการชุมชน และด้านชุมชนยั่งยืนให้เกิดรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยสร้างชุมชนของผู้ยากลำบากบ้านสว่างาม ตำบลสะแกง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ดังนี้

1. ผลการวิจัยกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากมีแนวคิดถึงความยากจนเกิดจากสาเหตุ เนื่องมาจากเกิดมาจน โดยกำเนิดไม่สามารถปรับเปลี่ยนความยากจนในอนาคตได้ ดังนั้น ควรสร้างนโยบายเพื่อปรับแนวคิด พฤติกรรมและทัศนคติให้ตระหนักถึงแนวคิดความยากจนว่ามีสาเหตุจากการเกิดมาจน โดยกำเนิด แต่สามารถสร้างแนวคิดเชิงบวกต่อการแก้ปัญหาคความยากจนอย่างมีเหตุและผล

2. ผลการวิจัยกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากที่ต้องการให้ภาครัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือมากเกินกำลังของรัฐบาลจะตอบสนองให้ทุกด้าน ดังนั้น ควรสร้างองค์ความรู้จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ เปลี่ยนจากการพึ่งพาปัจจัยภายนอกสู่การรวมกลุ่มอย่างมีส่วนร่วมในการพึ่งพาภายในตนเอง ด้วยการจัดกลุ่มในด้านต่างๆ ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากภายในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิเคราะห์ศักยภาพการประกอบอาชีพเสริมในการเพิ่มรายได้ของกลุ่มชุมชนผู้ยากลำบากบ้านสว่างาม ตำบลสะแกง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์

เอกสารอ้างอิง

1. Office of the National Economic and Social Development Board. Economic and Social Development Plan National Issue 12 (2017-2021) [Internet]. Bangkok; 2017 [Cited 2018 October 10]. Available from: <http://www.nesdb.go.th>
2. Community Organization Development Institute (Public Organization). The report of Community Council Act 2008 [Internet]. Bangkok; 2008 [Cited 2018 October 5]. Available from: <http://www.codi.or.th>
3. Office of Village and Urban Fund (Office of the Prime Minister). National Village and Community Fund Strategy [Internet]. Bangkok; 2010 [Cited 2018 August 12]. Available from: <http://www.villagefund.or.th/document/> National Village and Community Fund

4. Thailand Development Research Institute. Universal social welfare system to 2017 [Internet]. Bangkok; 2017 [Cited 2017 June 18]. Available from: <http://www.tdri.or.th/wp-content/uploads/2012/12/m67.pdf>
5. Sakae Sam Sub-district Administration Organization. Basic information Sakae Sam Sub-district Administration Organization [Internet]. Buriram; 2018 [Cited 2018 October 3]. Available from: <https://sites.google.com/site/sakaesumorg/home/khxm-l-phun-than>
6. Yamane T. Statistics – An Introductory Analysis. 2nd ed. Tokyo: John Weather Hill; 1970.
7. Rovinelli RJ, Hambleton RK. On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research* 1977;2:49-60.
8. Phanphini S. Social science research techniques. Bangkok: Wittayapat Publishing; 2010.
9. Kaewkaunkhai T. Comparative analysis of survival, management of silk weaving community groups Ban Dan District, Buriram province. *Journal of Economics and Management Strategy Kasetsart University -Sriracha Campus* 2018;5(2):67-85.
10. Panorum P, Kaewkaunkhai T, Srisook K. Integrated development to solve problems Poverty: A case study of Ban KhokYai, Moo 9, Samet Sub-district, Mueang District, Buriram Province. *KKU Research Journal* 2009;14(8):724-734.
11. Kaewkaunkhai T, Chantrach B, Hanananumarum P, Menadi R, Chamroonsuk S, Plangluksa W. Integrated action research for solving poverty problems of farmers Organic jasmine rice using sufficiency economy philosophy in Samet Sub-district, Mueang District, Buriram Province. In: the report due to national and international academic conferences "4th Rajabhat Research" National and international academic conferences organized by Buriram Rajabhat University, Buriram; 2016.
12. Kaewkaunkhai T. Survival of economic crisis by way of community enterprise. *University Academic Journal Buriram Rajabhat- Humanities and Social Sciences* 2560;9(2):33-50.